

PAU PIFERRER Y FÁBREGAS.

Lo retrato de tan eminent literat se colocá en la galeria d' excursionistas célebres en lo dia 26 de Novembre de 1884, diada que commemora nostra ASSOCIACIÓ l' aniversari de la seva fundació, y en la que fou llegida por Don Joan Sardá (1) una extensa y ben escrita Memoria de nostre Piferrer, fent un merescut elogi de las suas obras. ¡Qué puch dir jo de tan ilustre varó que no tinga ja dit En Sardá y En Marian Aguiló en sa biografia, encara inédita, llegida quan se colocá lo retrato d' En Piferrer en la galeria de catalans ilustres en lo Saló de Cent de Casa de la ciutat? No faré donchs més que apuntar quatre datos biográfichs pera que acompanyin lo present retrato.

Fill d' un mestre baler fou en Pau Piferrer y Fábregas nat en aquesta comtal ciutat lo dia 11 de Desembre de l' any 1818. Després dels primers estudis, aprengué l' ofici de son pare, fins á ser fadri; pero tenint més afició á las lletras que al ofici, deixá aquest pera estudiar filosofia en lo Col·legi de Sant Pau d' aquesta ciutat, y després comensá la carrera de jurisprudencia en nostra Universitat. Prompte doná á coneixer son talent, prenent part,

(1) *La Renaixensa*, vol. de 1884, pág. 369.

quan tenia sols 18 anys, en la redacció del periòdich *El Vapor*. Aficionat també al dibuix, ajudava a guanyar

PAU PIFERRER Y FÁBREGAS.—Dibuix de D. P. Ross.

la subsistència de sa família trayent mostres pera brodats y teixits. Fou amic d' En Parcerisa, fill també d' altre mestre baler, y com ell fadrí en lo meteix ofici,

havent anat á la escola junts en sos primers anys. Mes, lo que nos passa á tots, aquella amistat d' escola s' oblida quan fou la ocasió de dedicarse al ofici; ab tot, la Providencia cuida de reunir novament als dos amichs d' escola d' altre temps, com també fadrins balers més tart, prestantse sa més decidida cooperació; l' un com artista y l' altre com á literat, tots dos, grans excursionistas. Addós compartiren la tasca de posar las primeras pedras en aquell gran monument dels *Recuerdos y bellezas de España*, d' aquell monument que ab la biblioteca de *Autores clásicos españoles* constitueixen las duas obras més sèrias en la present centuria de nostra pàtria. ¿Com s' arrela á n' En Piferrer son amoral excursionisme? Encara que té quelcom de novelesch, es digne de que sia conegut. Sofria nostra terra, en los anys 36 y 37, la primera guerra civil, y En Piferrer, formant part de la milícia nacional, fou enviat ab la companyia á que pertaneixia, de destacament al castell de Montsoriu, qual típic castell la major part de vosaltres ja coneixeu, y que es per cert un dels més notables de Catalunya.

Era una nit de lluna, y realment al cim del turó que forma la montanya té d' esser, pera 'l qui senti semblant ordre de bellesas, un espectacle grandió. En Piferrer, que sentia ab tot lo cor y que era impresionable de mena, se senti fortament conmogut, inspirantli una de sas primeras obras literarias, *El Castillo de Montsoriu*. En aqueix mateix temps, y quan estavan més encesos los odis entre germans, quan los camins eran més difícils y més perillosos, En Piferrer, atravessant camps y montanyas, visitá Sant Cugat del Vallés, Sant Miquel del Fay, Cardona, Vich, Bellpuig, Montserrat, Cervera, Lleyda, Tarragona, Poblet,

Santas Creus, Girona, etc., cercant febrós materia pera satisfer sa imaginació sana y ardenta, de la que 'n doná probas en sa obra *Catalunya y Mallorca monumental*.

Iniciat en l' Art, més per sentiment que per altra cosa, podeu veure quín fou son estil literari en *Lo Comte fratri-cida* y en la *Romeria á Montserrat*, del primer volum de *Catalunya*.

La idea de donar á coneixer tants monuments ignorats com hi havia á Espanya, mogué á 'n Parcerisa á dirigir-se á 'n Roca y Cornet pera que l'ajudés en sa projectada publicació; mes no acceptantli l'encàrrech, acudí á 'n Milá y Fontanals, que també s'excusá, y recomanantli com á més á propòsit á 'n Pau Piferrer. No fou molt á gust d' En Parcerisa la indicació d' En Milá per no ser molt conegut encara 'En Piferrer, y ser allavors tan jovenet; més vista la insistencia d' En Milá, convingueren tenir abans una entrevista pera tractar aqueix assumpto y en la que li fou encarregada escrigués una entrega com á mostra. Fou aquésta la introducció al primer volum de *Catalunya* que resultá, digué 'En Parcerisa, com jo desitjava. Tenia solsa-ment 20 anys quan s' encarregá d' aquesta publicació. En los anys 38 y 39 escrigué lo primer volum de *Catalunya*, en lo 42 lo volum de Mallorca, y en lo 44 la magnífica intro-ducció al volum II de *Catalunya*, del que no pogué escriure més que 28 entregas. En Piferrer, ab pintoresch estil, després d' haver consultat los arxius, llegidas las cró-nicas més escullidas y arreplegat las tradicions dels pobles y 'ls sentiments que han dominat, juntament ab la descripció artística, aixecá l' esperit transportantlo al temps passat; y revelá 'l pensament religiós que dominá la socie-tat y las glorias de las arts. Trobantse Mallorca lliure de

la guerra civil, doná lloch á 'n Piferrer de que pogués recorre la Illa pera visitar sos monuments, com també pera regirar los arxius, per qual motiu siguié molt complert l' indicat volum.

Així fou com probá y explicá extensament la expedició de Ramon Berenguer III en 1115, expedició que quasi 's tenia per fabulosa; descriu las famosas covas d' Artá y reconeix los monuments ciclópichs que 's veuhen en distins llochs.

Lo segon volum de *Catalunya* conté un curt tractat de la arquitectura romano-bizantina; y 's proposa reclamar pera 'l Principat lo lloch que li correspon en la restauració del país contra la invasió serrahina. Es també l'autor de los *Prosistas españoles*, obra que fou declarada de text per Real ordre del 4 de Setembre de 1848. Figurá també en 1847 com á director del periódich *La Discusion*, qual primer y únich article conté un extens discurs del eminent literat que considerém.

Dedicat á la crítica musical, compongúe l' análsis de la *Fattuchiera*, ópera de Cuyás; el de la ópera *Marino Faliero*, de Donizetti, y el de *Zampa* del francés Herold.

Desempenyá lo cárrech de sub-bibliotecari en la antigua biblioteca de Sant Juan, y més tart fou catedrátich, ab qual sou y lo poch que li produian sos travalls literaris, sostenia á la pobre de la seva mare, de modo que quan la mort arrebatá tan preuhada existència, los amichs tingueren de pagarli lo ninxo ahont debia ser enterrat y obrir suscripcions pera atendre á la subsistencia d' aquella pobre y desconsolada mare. Un home tan rich en ciència morí pobre de fortuna als 29 anys y mitj, en lo dia 26 de Juliol de 1848.

Una verdadera manifestació de dol y simpatía feu Barcelona en la tarde de son enterro, aglopantse per carrers y plassas la gent com pera donar l'últim adeu á n' aquell jove que atresorá en pochs anys tanta ilustració y á qui deu esser sempre agraïda nostra terra.

BONAVENTURA RENTÉR.
